

Sjukpenning i avvaktan på slutgiltigt beslut, DS 2017:4

Sammanfattning

Sjukpenning i avvaktan på slutligt beslut

- SKL tillstyrker förslaget att ett ärende om sjukpenning, eller sjukpenning i särskilda fall, inte ska få avgöras till den försäkrades nackdel utan att han eller hon har underrättats om innehållet i det kommande beslutet och fått tillfälle att yttra sig över det inom en bestämd tid – under förutsättning är förslaget harmonierat med kommunikationsplikten i Förvaltningslagen. SKL poängterar att det finns allmänna principer om kommunikationsplikten som behöver beaktas.
- SKL tillstyrker förslaget att Försäkringskassan ska få besluta att lämna sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall för tid till dess att ett ärende har slutligt avgjorts. Förbundet har dock en del kommentarer och förslag angående förutsättningarna för detta.

Förstärkt skydd för sjukpenninggrundande inkomst

- Förbundet tillstyrker förslaget att SGI-skydd ska gälla under tid då den försäkrade väntar på ett slutligt beslut i ärende om sjukpenning, ersättning för arbetsresor, rehabiliteringsersättning eller motsvarande arbetsskadeersättningar.

Ikraftträdande och övergångsregler

- SKL tillstyrker att ikraftträdande bör ske så snart som möjligt.

Allmänt

SKL välkomnar förslag på förändringar i lagstiftningen med anledning av de problem med nuvarande praxis som beskrivs i promemorian. De problem som beskrivs handlar om retroaktiva beslut, avsaknad av ersättning under kommuniceringstiden, samt avsaknad av SGI-skydd vid ”retroaktiva” beslut.

Förbundet instämmer i de problem som beskrivs i promemorian och har sett exempel på negativa konsekvenser för enskilda patienter/försäkrade och för hälso- och sjukvården. För de försäkrade har det inneburit försämrad ekonomisk trygghet och minskad förutsägbarhet inför slutligt beslut om sjukpenning. Detta kan riskera att påverka individens hälsa negativt. SKL instämmer i promemorians bedömning av riskerna med att vissa kan hamna i kläm med nuvarande regelverk och riskera ekonomiska svårigheter, vilket kan leda till att andra stödformer behöver eftersökas, såsom försörjningsstöd.

Förbundets ställningstagande till förslaget om Försäkringskassans skyldighet att underrätta den försäkrade före beslut

I promemorian föreslås att ett ärende om sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall inte ska få avgöras till den försäkrades nackdel utan att han eller hon har underrättats om innehållet i det kommande beslutet och fått tillfälle att yttra sig över det inom en bestämd tid. Detta ska dock inte gälla om det är uppenbart att han eller hon inte kan komma in med uppgifter som kan påverka avgörandet.

SKL tillstyrker förslaget under förutsättning att det harmonierar med kommunikationsplikten i Förvaltningslagen (1986:233). Ur rättssäkerhetssynpunkt är det av stor betydelse att förvaltningsmyndigheterna innan beslut fattas låter part få del av utredningsmaterialet och bemöta det som framlagts mot honom eller henne. Dessa aspekter berörs inte tydligt i promemorian.

Förslaget i promemorian beträffande en ny 13a§ i 110 kap. SFB (Socialförsäkringsbalken) kan ses som ett komplement till bestämmelsen om kommunikering i förvaltningslagen eller en viss dubbelreglering av kommunikationsplikten. Det sägs i författningskommentaren (s. 38) att den försäkrade ska underrättas om *själva beslutet, dess innehåll och motivering*. Enligt förvaltningslagen *får* ett ärende inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild.

SKL menar att dessa aspekter i förvaltningslagen är av stort värde för den enskilde och framhåller vikten av att dessa kvarstår. Förbundet är undrande över om arbetsgruppen har beaktat detta och om förslag på nya bestämmelser i SFB i så fall innebär att det kommer att krävas två kommuniceringar i ett ärende om sjukpenning eller sjuklön. Vidare ställer sig SKL frågande till om den nya paragrafen ska tolkas

som att det endast krävs en kommunicering i denna typ av ärende med allt material som tillförts, inkluderat själva beslutet och motiveringen. I så fall kan förslaget ses som en återgång till tidigare reglering med skilda kommuniceringsregler för olika myndigheter.

En grundsats inom juridiken är att ”ingen ska dömas ohörd” och denna princip regleras idag i 17 § förvaltningslagen (FL) och innebär att myndigheter inte får fatta ett beslut till den enskildes nackdel utan att hon eller han fått tillfälle att yttra sig i ärendet. Att principen är fastslagen i lag understryker dess betydelse och vikten av att ärenden som innebär myndighetsutövning mot någon enskild kommuniceras till berörda parter. Förbundet menar att dessa principer som myndigheter är skyldiga att följa är mycket betydelsefulla och att förslagen i promemorian behöver harmoniera med dessa.

Promemorian framhåller att det är viktigt att den försäkrade ges rimliga förutsättningar att ta del av Försäkringskassans förslag på beslut *och motivering* och att den försäkrade normalt ska ha 14 dagar på sig att komma in med ett eventuellt yttrande. SKL instämmer i betydelsen av detta och vill särskilt poängtera vikten av att de försäkrade verkligen får 14 dagar på sig i praktiken, så att de hinner återkomma med eventuella yttranden och i förekommande fall inhämta underlag från andra aktörer. Fjorton dagar är relativt kort tid om t ex ytterligare medicinska underlag ska inhämtas eller kompletteras. Hälso- och sjukvården har ibland mycket kort tid på sig att inkomma med kompletterande medicinska underlag/uppgifter, vilket kan leda till stora konsekvenser för verksamheten såsom omprioriteringar och onödigt stor arbetsbelastning för att tillmötesgå Försäkringskassans tidskrav.

SKL poängterar även vikten av att Försäkringskassan meddelar den försäkrade snarast om det finns risk att sjukpenning inte kommer att beviljas.

SKLs ställningstagande till förslaget om sjukpenning i avvaktan på slutligt beslut

I promemorian föreslås att Försäkringskassan ska få besluta att lämna sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall för tid till dess att ett ärende har slutligt avgjorts. En förutsättning för beslutet ska vara att den försäkrade begär sjukpenning i anslutning till en sjukperiod som pågått i minst 15 dagar, sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall har betalats tidigare under sjukperioden och att det saknas skäl som talar emot ett sådant lämnande.

SKL tillstyrker förslaget men har en del kommentarer och förslag.

SKL instämmer i att rättssäkerheten stärks genom att den försäkrade har möjlighet att få sjukpenning till dess att ett slutligt beslut fattas. Förbundet delar även uppfattningen att ett beslut om att helt eller delvis neka en försäkrad ersättning är ett beslut som har stor betydelse för individen.

SKL menar dock att det är otydligt beskrivet vad som ska utgöra begränsningarna i förslaget – dvs. skälen som kan tala emot att ett interimistiskt beslut kan fattas. Om det ska finnas någon avgränsning så behöver det framgå tydligare.

SKL föreslår att de ”uppenbara skälen” bör anges tydligare, genom att beskriva vilka formella avgränsningar som ska gälla.

I förslaget (112 kap 2a§) beskrivs att ”skäl som talar emot ett interimistiskt beslut exempelvis kan vara att den försäkrade själv fördröjer processen eller ”*borde inse att rätten till sjukpenning kan komma att ifrågasättas*”.

Socialförsäkringsreglerna är relativt omfattande och komplexa för den enskilde att sätta sig in i och förstå. Därmed är det inte helt lätt för den försäkrade att avgöra ”vad man borde inse”.

Förslaget till reglering ställer också höga krav på Försäkringskassan att vara snabb att kommunicera förslag på beslut och underrätta den försäkrade i god tid vid förändrade förutsättningar utifrån var den försäkrade befinner sig i rehabkedjan.

SKL har också synpunkter på begreppet *interimistiskt beslut*. I många andra sammanhang används andra begrepp som SKL anser är att föredra: *delbeslut* eller *beslut under handläggning* respektive *slutligt* eller *slutgiltigt beslut*.

Förstärkt skydd för sjukpenninggrundande inkomst

Förbundet tillstyrker förslaget att SGI-skydd ska gälla under tid då den försäkrade väntar på ett slutligt beslut i ärende om sjukpenning, ersättning för arbetsresor, rehabiliteringsersättning eller motsvarande arbetsskadeersättningar.

Ikraftträdande och övergångsregler

SKL tillstyrker promemorians förslag om att ikraftträdande bör ske så snart som möjligt.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande